КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ
З БІОЛОГІЇ

розроблено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 №722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів»

Рівень	бали	за когнітивними процесами	за навчальною діяльністю	за рівнем самостійності	за рівнем комунікації та взаємодії	за частотою вияву умінь
Початковий	1	Розпізнає та називає окремі біологічні об’єкти, явища, процеси за допомогою вчителя; відтворює найпростіші факти й терміни. Виявляє значні труднощі під час розуміння навчального матеріалу.	Виконує навчальні завдання лише за значної допомоги вчителя; має труднощі з розумінням інструкцій, виконанням простих завдань та застосуванням біологічних знань.	Виконує навчальні завдання лише з постійною допомогою вчителя. Потребує пояснення кожного етапу роботи, підказок, зразка та контролю. Важко застосовує біологічні знання без сторонньої допомоги.	Виявляє значні труднощі у спілкуванні та взаємодії під час навчання. Потребує постійної допомоги вчителя для формулювання думки, відповіді на запитання та роботи в парі чи групі.	Уміння виявляються епізодично, лише за значної допомоги вчителя; учень часто припускається помилок.
	2	Відтворює окремі факти, поняття, ознаки біологічних об’єктів і процесів; розрізняє прості біологічні явища за зразком або з допомогою вчителя; наводить окремі приклади.	Виконує прості навчальні завдання за зразком або з частковою допомогою вчителя; відтворює основні біологічні поняття, виконує окремі практичні дії.	Виконує більшу частину завдань за зразком або після часткової допомоги вчителя. Може діяти самостійно в знайомій ситуації, але потребує підказок під час виконання складніших завдань, досліджень чи практичних робіт.	За допомогою вчителя висловлює окремі думки щодо біологічних об’єктів і процесів, відповідає на прості запитання. Бере участь у спільній роботі, але потребує підтримки та підказок.	Уміння виявляються періодично, у типових навчальних ситуаціях, переважно за допомогою вчителя; потребують удосконалення.
	3	Відтворює основний зміст навчального матеріалу; називає характерні ознаки біологічних об’єктів і процесів; установлює прості зв’язки між ними, класифікує об’єкти за заданою ознакою; застосовує знання за зразком.	Виконує навчальні завдання за інструкцією, правильно застосовує набуті біологічні знання та вміння; може виконувати нескладні практичні й дослідницькі завдання.	Самостійно планує та виконує навчальні завдання, добирає способи їх виконання, застосовує біологічні знання у знайомих і частково нових ситуаціях. Самостійно перевіряє результат і за потреби виправляє помилки.	Висловлює прості судження з біології, відповідає на запитання, бере участь у діалозі та спільній діяльності. За підтримки вчителя взаємодіє з однокласниками, дотримується правил спілкування.	Уміння виявляються достатньо часто, у знайомих навчальних ситуаціях; учень виконує завдання з частковою допомогою та допускає окремі помилки.

Середній	4	Відтворює окремі біологічні факти, терміни та поняття за допомогою вчителя. Виконує прості навчальні завдання з помилками. Розпізнає основні об'єкти та явища живої природи. Потребує постійної допомоги та підказок.	Виконує навчальні завдання за зразком або за допомогою вчителя. Відтворює основні біологічні поняття, факти та правила. Виконує прості практичні завдання з допомогою.	Виконує навчальні завдання переважно за зразком, за детальною інструкцією та з постійною допомогою вчителя. Потребує підказок під час виконання практичних і лабораторних робіт.	Висловлює думки переважно з допомогою вчителя; відповідає на запитання, але потребує додаткових пояснень і підказок; бере участь у спільній діяльності за пропозицією вчителя.	Іноді виявляє навчальні вміння: виконує прості біологічні завдання за зразком, потребує постійної допомоги вчителя під час спостережень, досліджень і пояснення результатів.
	5	Розуміє основний зміст навчального матеріалу, називає та описує окремі біологічні об'єкти й процеси. Виконує типові завдання за зразком, частково встановлює зв'язки між явищами. Допускає неточності, але за допомогою вчителя може їх виправити.	Виконує навчальні завдання за запропонованим алгоритмом. Застосовує знання для виконання типових завдань. Частково пояснює результати спостережень і досліджень.	Виконує завдання за інструкцією та частково самостійно, застосовує набуті знання у типових ситуаціях. За потреби звертається по допомогу та може виправляти помилки після підказки.	Висловлює власну думку щодо біологічних питань; бере участь у діалозі та обговоренні; співпрацює з однокласниками під час виконання навчальних завдань, за потреби звертається по допомогу.	Нерегулярно, але досить часто демонструє необхідні вміння, виконує типові завдання з незначною допомогою вчителя, застосовує знання у знайомих ситуаціях.
	6	Демонструє достатнє володіння основним навчальним матеріалом, правильно описує біологічні об'єкти, процеси та явища. Виконує типові завдання, застосовує знання у знайомих ситуаціях, встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки. Працює переважно за зразком, допускаючи окремі неточності.	Виконує типові навчальні та практичні завдання самостійно або з незначною допомогою. Застосовує біологічні знання у знайомих ситуаціях, пояснює результати спостережень, досліджень і практичних робіт.	Виконує типові навчальні та практичні завдання переважно самостійно, правильно дотримується послідовності дій, використовує біологічні знання для розв'язання навчальних ситуацій. Потребує незначної допомоги вчителя.	Достатньо послідовно висловлює власні думки та аргументує відповіді; активно бере участь в обговоренні біологічних питань; взаємодіє з однокласниками, уміє слухати інших, враховувати їхні думки та працювати в парі чи групі.	Переважно регулярно виявляє необхідні вміння: самостійно проводить нескладні спостереження й дослідження, аналізує результати та робить прості обґрунтовані висновки.
Достатній	7	Розуміє та відтворює основний навчальний матеріал, пояснює біологічні поняття й явища, встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки. Застосовує знання у типових навчальних ситуаціях, виконує завдання за зразком або алгоритмом. Може потребувати незначної допомоги вчителя.	Виконує навчальні завдання за зразком або алгоритмом, застосовує набуті знання у типових ситуаціях. Бере участь у виконанні практичних і лабораторних робіт, може працювати з біологічними об'єктами, таблицями, схемами. Потребує незначної допомоги вчителя під час	Виконує навчальні завдання переважно самостійно, але іноді потребує допомоги вчителя під час виконання складніших завдань. Застосовує відомі способи діяльності за зразком або алгоритмом.	Висловлює власну думку з питань біології, бере участь в обговоренні, відповідає на запитання, взаємодіє з однокласниками. Потребує незначної допомоги під час аргументації власної позиції.	Уміння виявляє часто, але не завжди послідовно. Застосовує знання у типових навчальних ситуаціях, іноді потребує уточнювальних запитань або незначної допомоги вчителя.

			планування та виконання завдань.			
	8	Впевнено застосовує знання для пояснення біологічних процесів, явищ і закономірностей, порівнює та класифікує об'єкти, встановлює взаємозв'язки. Розв'язує типові й частково нестандартні завдання, аргументує висновки, самостійно виправляє більшість помилок.	Самостійно виконує типові навчальні завдання, застосовує біологічні знання для пояснення явищ і процесів. Уміє працювати з інформацією, виконувати практичні та лабораторні роботи, робити висновки. Може визначати послідовність власних дій, виправляє помилки після підказки.	Самостійно виконує більшість навчальних завдань, правильно застосовує набуті знання та вміння в типових ситуаціях. За потреби використовує підказки або додаткові джерела інформації.	Активно бере участь у навчальному діалозі, чітко висловлює та аргументує власну думку, ставить запитання, уважно слухає інших. Конструктивно співпрацює в парах і групах.	Уміння виявляє систематично й достатньо впевнено. Самостійно застосовує біологічні знання у типових і частково змінених ситуаціях, допускає поодинокі неточності.
	9	Аналізує, узагальнює та застосовує біологічні знання у різних навчальних ситуаціях. Встановлює складні причинно-наслідкові зв'язки, робить обґрунтовані висновки, пояснює закономірності, переносить набуті знання на нові ситуації. Виконує завдання переважно самостійно та аргументовано.	Впевнено й переважно самостійно організовує навчальну діяльність, застосовує знання у стандартних і частково змінених ситуаціях. Успішно виконує дослідницькі, практичні та лабораторні завдання, аналізує результати, формулює обґрунтовані висновки. Уміє оцінювати результат власної роботи та коригувати свої дії.	Самостійно планує та виконує навчальну діяльність, обирає доцільні способи розв'язання біологічних завдань. Уміє знаходити й використовувати необхідну інформацію, перевіряти та коригувати власний результат.	Вільно й послідовно висловлює думки щодо біологічних питань, переконливо аргументує висновки, ставить змістовні запитання та підтримує дискусію. Ефективно взаємодіє, розподіляє обов'язки та сприяє спільному результату групи.	Уміння виявляє стабільно, регулярно та самостійно. Упевнено застосовує знання й способи діяльності в різних навчальних ситуаціях, пояснює біологічні явища, робить обґрунтовані висновки.
Високий	10	Впевнено володіє навчальним матеріалом, правильно пояснює біологічні поняття, явища та процеси, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, застосовує знання в типових і змінених навчальних ситуаціях. Аналізує інформацію, порівнює біологічні об'єкти та процеси, робить обґрунтовані висновки.	Систематично й активно працює на уроці, самостійно виконує навчальні завдання, застосовує біологічні знання під час розв'язування проблемних ситуацій. Уміє працювати з біологічною інформацією, таблицями, схемами, малюнками, результатами спостережень і досліджень. Виконує практичні та лабораторні роботи з незначною допомогою.	Виконує навчальні та практичні завдання самостійно, правильно визначає послідовність дій, застосовує набуті знання в нових ситуаціях. Уміє самостійно планувати дослідження, добирати способи розв'язання біологічних завдань, робити обґрунтовані висновки.	Активно та результативно взаємодіє з учасниками освітнього процесу, чітко висловлює власну думку, аргументує її біологічними знаннями, уважно слухає інших, конструктивно бере участь у груповій та парній роботі.	Уміння виявляються часто, учень/учениця здебільшого самостійно застосовує знання й уміння під час виконання навчальних завдань. Правильно використовує біологічні поняття, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, виконує практичні та дослідницькі завдання з незначними неточностями.

	11	Глибоко й системно розуміє навчальний матеріал, самостійно аналізує та узагальнює інформацію, встановлює складні взаємозв'язки між біологічними явищами й процесами. Уміє застосовувати знання в нових ситуаціях, аргументувати власні висновки, розв'язувати проблемні та практико-орієнтовані завдання.	Виявляє високу активність і самостійність у навчальній діяльності, правильно й обґрунтовано виконує завдання різного рівня складності. Успішно застосовує знання в нових ситуаціях, аналізує та узагальнює біологічну інформацію, формулює висновки. Самостійно планує окремі етапи дослідження та оцінює отримані результати.	Повністю самостійно організовує навчальну діяльність, визначає мету, планує та виконує дослідження, обирає оптимальні способи розв'язання проблем. Упевнено застосовує знання в нестандартних ситуаціях, самостійно аналізує результати й аргументує висновки.	Впевнено й конструктивно комунікує, самостійно формулює та обґрунтовує думки, ставить змістовні запитання, використовує біологічну термінологію, підтримує співпрацю в групі, поважає позиції інших та сприяє досягненню спільного результату.	Уміння виявляються систематично й майже завжди. Учень/учениця впевнено застосовує знання в типових і змінених ситуаціях, самостійно аналізує біологічні явища та процеси, робить обґрунтовані висновки, аргументує власну думку.
	12	Демонструє високий рівень сформованості знань і мислення, творчо застосовує біологічні знання в нових та нестандартних ситуаціях. Самостійно аналізує, синтезує, оцінює інформацію, висуває припущення, обґрунтовує позицію, робить логічні та доказові висновки, розв'язує складні проблемні завдання.	Творчо й результативно здійснює навчальну діяльність, повністю самостійно виконує завдання підвищеної складності. Вільно застосовує біологічні знання для аналізу нових і проблемних ситуацій, аргументує власні висновки, встановлює причинно-наслідкові зв'язки. Самостійно планує та проводить навчальні дослідження, критично оцінює результати й пропонує обґрунтовані способи розв'язання проблем.	Виявляє високий рівень самостійності та ініціативності. Самостійно ставить навчальну проблему, формулює мету й завдання дослідження, планує та реалізує власну діяльність, творчо застосовує біологічні знання. Самостійно оцінює результати, виявляє помилки, коригує власні дії та пропонує оригінальні способи розв'язання біологічних проблем.	Виявляє високий рівень комунікації та взаємодії: ініціює співпрацю, переконливо аргументує власну позицію на основі біологічних знань, критично оцінює думки, ефективно веде діалог і дискусію, допомагає іншим учасникам групи, демонструє відповідальність за спільний результат.	Уміння виявляються постійно, стабільно та творчо. Учень/учениця самостійно й результативно застосовує знання в нових ситуаціях, аналізує та оцінює біологічну інформацію, висуває й обґрунтовує припущення, встановлює складні взаємозв'язки, робить самостійні висновки та пропонує способи розв'язання проблем.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ

№з/п	КРИТЕРІЙ	ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
1	Когнітивні процеси	Розуміння, запам’ятовування, відтворення та застосування знань; уміння аналізувати, порівнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв’язки, робити висновки й приймати обґрунтовані рішення.
2	Навчальна діяльність	Уміння виконувати навчальні завдання, застосовувати знання в практичних і життєвих ситуаціях, працювати з інформацією, виконувати дослідницькі, практичні та творчі завдання.
3	Рівень самостійності	Здатність самостійно планувати та виконувати завдання, визначати послідовність дій, знаходити способи розв’язання проблем, оцінювати власні результати та за потреби звертатися по допомогу.
4	Рівень комунікації та взаємодії	Уміння висловлювати власну думку, аргументувати позицію, слухати інших, вести конструктивний діалог; співпрацювати в парі та групі; дотримуватися правил взаємоповаги.
5	Частота вияву умінь	Систематичність і стабільність демонстрації набутих знань та умінь; здатність застосовувати їх у різних навчальних і життєвих ситуаціях.